

Історія Європи від найдавніших часів до наших днів такого нелюдського, злочинного засобу для підкорення народів, як штучний голод, не знала, хоча руйнівними в різні часи були і війни, і бойовища, і революції.

Диктатор ХХ століття Йосиф Сталін створив політичну систему, що працювала на утвердження ідеї світової революції, яка мала принести народам рівність і братерство. А насправді ж, як показала практика, система базувалася на брехні й обмані, на повному знищенні цілих прошарків суспільства (духовенства, людей маєтних), на примусі й революційних засобах до покори. Ця система з назвою СРСР виявилася неефективною із суспільно-політичного та економічного погляду, не піддавалася трансформації, що привело до її демонтажу в 1991 році. Одним із страшних злочинів цієї тоталітарної системи був організований в Україні у 1932–1933 роках штучний голод, відомий, з огляду на масштаби трагедії, як Голодомор.

"Голодомор не був штучно організований владою – Голодомор став наслідком неврожаю. Та й самого Голодомору не було, адже населення України невпинно зростало!". Так каже про Голодомор-геноцид 1932–1933 років сучасна російська пропаганда.

Радянська влада взагалі ігнорувала саме таке поняття. "Тимчасові продовольчі труднощі", боротьба з "куркулями", "буржуазними націоналістами" та "ворогами народу" — такі були основні гасла в СРСР впродовж всього існування Радянської держави.

Але Голодомор в Україні 1932-1933 років не був випадковим явищем природного чи соціального походження. СРСР відчайдушно потребувала коштів, у світі панувала Велика депресія, гроші були ненадійним гарантом, інша справа – золото і хліб. Житницею Європи була Україна, яка чинила найбільший серед радянських республік опір більшовицькій політиці колективізації.

В Україні до початку 1930-х років відбулося понад 4 тис. масових протестів за участю близько 1,2 млн осіб. З колгоспів вийшли 41 200 селянських господарств, близько 500 сільських рад відмовлялися приймати нереальні плани хлібозаготівлі.

Сталін боявся втратити Україну як ресурс, без якого побудова могутньої індустріальної імперії, здатної завоювати світ, залишалася б тільки мрією.

Тож план хлібозаготівлі вирішував одразу дві проблеми – зібрати якнайбільше зерна для продажу в обмін на побудову заводів і придушити надто волелюбних українців.

Перетворивши Україну на територію масового голоду, режим перекрив всі шляхи до порятунку. Ще однією складовою геноциду було свідоме блокування інформації про голод. У січні 1933 року радянською владою було зроблено заяву про відсутність голоду в країні. Сталінський режим відмовився від зовнішньої допомоги.

Територією Голодомору була вся територія радянської України, а також території проживання українців за її межами - Поволжя і Кубані. Масовий голод був також у Білорусі, на Південному Уралі, в Західному Сибіру і Казахстані.

Водночас у росії на регіони з найвищими втратами від голоду припадає 6% чисельності сільського населення та 1% території, тоді як в Україні - 41% населення та 34% території,

Найбільше українців загинули у сучасних Харківській, Київській, Полтавській, Сумській, Черкаській, Дніпропетровській, Житомирській, Вінницькій, Одеській області, Молдові (частина якої тоді була в УРСР) та Чернігівській області.

Близько 81% загиблих від голоду в Україні були українцями, 4,5% - росіянами, 1,4% - євреями та 1,1% - поляками. Серед жертв було також багато білорусів, болгар та угорців.

Голоду зовсім не було на українських землях Галичини, Волині, Західного Поділля, які у 1932-1933 роках входили до складу Польщі, а також Буковині, яка була в Румунії, та у чехословацькому на тоді Закарпатті. Голод мало торкнувся Криму, який тоді належав до РСФСР.

Усе більше архівів відкривають, дедалі більше документів підтверджують слова тисяч свідків і розкривають нові деталі злочину тоталітарного комуністичного режиму.

В архівному відділі Ізмаїльської міської ради Ізмаїльського району Одеської області зберігаються свідчення-пам'ять тих, хто або пережив Голодомор, або тих, кому вдалося вимолити рідних розповісти про ті страшні часи.

Спогади мешканців міста Ізмаїл про події у період Голодомору 1932-1933 років.

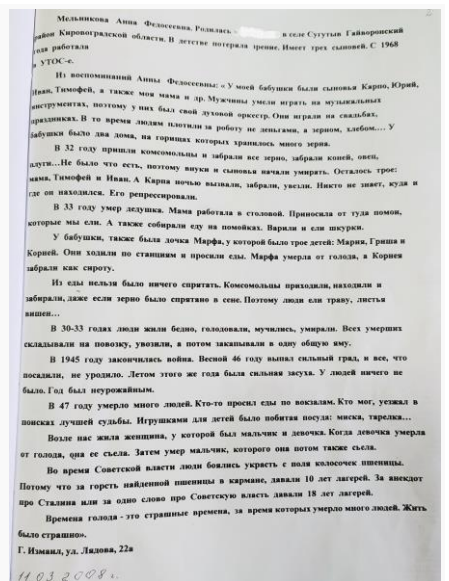
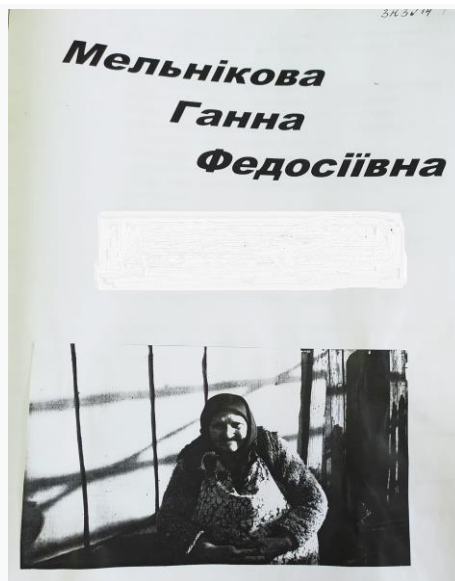
Ганна Мельнікова родом з Кіровоградщини, але дитяча пам'ять закарбувала окремі факти тих страшних часів.

"У моєї бабусі були сини Карпо, Юрій, Іван, Тимофій, а також моя мати. Чоловіки вмiли грати на музичних інструментах, тому у них був свій духовний оркестр. Вони грали на весіллях, святах. На той час платили за роботу не грошима, а зерном, хлібом...

У бабусі було два будинки, на горище яких зберігалося багато зерна. У 1932 році прийшли комсомольці та забрали усе зерно, забрали коней, овець, плуги. Не було що їсти, тому онуки та сини почали вмирати...

У 1930-1933 роках люди жили бідно, голодували, мучилися, вмирили. Усіх померлих складали на візок, відвозили, а потім закопували в одній спільній ямі.

Поряд з нами мешкала жінка, яка мала хлопчика та дівчинку. Коли дівчинка змерла від голоду, вона її з'їла. Потім помер хлопчик, якого вона також з'їла..." – згадувала Ганна Мельнікова.

Фонд №Р-312, опис №1, справа №3, арк. 1-2.

У документах фонду є інформація, яка мала гриф «Цілком таємно», тимчасово виконуючого обов'язки голови ново-української контрольної комісії робітничо-селянської інспекції до голови Одеської обласної контрольної комісії робітничо-селянської інспекції Коніка від 01 березня 1933 року про вбивство 15-ти річним Васильченко своєї сестри.

Система "чорних дощок", окрім України, діяла також на Кубані, Поволжі, Донщині, Казахстані - територіях, де жило багато українців.

На початку 1933-го були введені обмеження на пересування Україною та Кубанню. Село стало закритою зоною. Тим, кого прирекли на смерть, фактично перекрили будь-які можливості сполучення із зовнішнім світом.

Постановою Одеського Обкома КП(Б)У від 24 січня 1933 року були запроваджені заходи щодо припинення масових самовільних виїздів селян з Одеської області.

РІШЕННЯ БЮРО ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КІБ(Б)У ПРО ТРУБУ ПОДПІСНУ ПОМИЛКУ, ПРИПУЩЕНУ СІЧУ У РІШЕНЬМ РАЙОННИМ ПАРТИЙНИМ КОМПІТЕТОМ, ГАЗЕТОЮ "СОЦІАЛІСТИЧНИЙ ШЛЯХ" ТА ВИЗНОЮ РЕДАКЦІЄЮ "МОЛОДА ГВАРДІЯ" ПРИ ОПУБЛІКУВАННІ ПОСТАНОВИ ОБЛАСНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМПІТЕТУ ЩОДО ВИСІЛКИ 500 ГОСПОДАРСТВ

31 грудня 1932 р.

1. Відзначити, що постанова обласвиконкому про висилку 500 господарств у Сінгурівській районній газеті "Соціалістичний шлях" була вміщена на 4 сторінці в скороченому вигляді, що принципово зменшило політичне значення цього акту боротьби з класовим ворогом, причому з 25 редакцій, що їх вислали з села Ново-Петрівки, опубліковано лише у відомій районного виконавчого комітету, за підписом голови Ровинської, 4 прізвища. Таким способом, сінгурівські керівники не забезпечили того, щоб це важливіше рішення обласного виконавчого комітету проходило всіма колгоспними масами, щоб кожний колгоспник і одноосібник знав - кого й за що виселять.
2. Відмітити, що Сінгурівський РПК не виконав директиви обкому про опублікування постанови обласної Контрольної Комісії щодо виключення 50 зарплатників з партії та постанови обласного виконавчого комітету про узагальнення цих 50 до концентраційного табору.
3. Обласний комітет вважає ці факти за найгрубішу політичну помилку, у припущенні якої винні: в.о. секретаря РПК Кривошея, голова РПК Ровинський, редактор районної газети Чаленко, заступник редактора "Молодої Гвардії", керівник вишньої редакції Таксе.
4. Кривошею оголошити суворою логану.
5. Ровинському оголошити суворо логану з попередженням.
6. Редактору районної газети Чаленко та заступнику редактора "Молодої Гвардії" Таксе оголошити суворо логану.
7. Запропонувати Сінгурівському РПК опублікувати в найближчому номері районної газети повний список прізвищ всіх 25 виселених з села Ново-Петрівки згідно директиви обкому.
8. Доручити товаришу Павличу перевірити у 2-денний термін, як газети інших районів виконали директиву обкому щодо порядку опублікування постанови обласного виконавчого комітету про висилку 500 та узагальнення до концентраційного табору 50 виселених з партії.
9. Це рішення, за винятком пункту 8, передати Сінгурівському РПК телеграфом.
10. Постанову цю, за винятком пунктів 7, 8, 9 опублікувати в "Черноморській Комуні".

ПОСТАНОВЛЕННЯ ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КІБ(Б)У О ПРИОСТАНОВЛЕННІ МАСОВИХ САМОВІЛЬНИХ ВИЄЗДІВ КРЕСТЬЯН ІЗ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

24 січня 1933 г.

1. Отметить, что в последнее время имеют место самовольные выезды крестьян, как колхозников, так и единоличников, из сел Одесской области за ее пределы в другие республики и края.
2. Отметить, что не все партийные и советские работники в районах и селах понимают, что такого рода массовые самовольные выезды крестьян, колхозников и единоличников организируются врагами советской власти, кулаками и пугачовщинами, ведущими контрреволюционную агитацию за беззастово крестьян в селах позорных колхозов.

Многие районные партийные комитеты (РПК) не только не ведут необходимой массово-политической работы по приостановлению самовольных выездов из села, но в

ряде случаев даже не разоблачают кулацкой агитации за самовольные выезды крестьян и колхозников и единоличников такого рода самовольных выездов.

2. Предложить секретарям РПК немедленно развить массовую политическую работу, в первую очередь в тех селах и колхозах, где наблюдается наибольшее число самовольных выездов, выявляя контрреволюционных организаторов и вдохновителей этого дела.
3. Поручить начальникам районных отделов Государственного Политического Управления провести изыскание контрреволюционных организаторов бегства крестьян из села.
4. Заслушать на Бюро Обласного комитета 3 февраля сообщение Начальника Обласного отдела ГПУ о результатах проведения мероприятий в связи с самовольными выездами крестьян из села.

Секретарь обкома КП(б)У
Майоров

ЛИСТ ГОЛОВИ ПЕРВОМАЙСЬКОЇ РАЙОННОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМПІСІ КІБ(Б)У ПОЛЯКОВА ДО ЧЛЕНА ОДЕСЬКОГО ОБКОМУ КІБ(Б)У БЕЙЛІНА ПРО СТАН ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ І ГОЛОДУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ РАЙОНУ

26 лютого 1933 р.

Шановний товаришу Бейлі! ...Змушений написати про стан громадського харчування, який вимагає вжити негайних заходів. У нас трапились випадки отечення (опухання) на ґрунті голодівання не тільки серед декласованого населення, а навіть і серед робітників. І хоч дещо було спущено харчовими продуктами та гріними, це не вирішує справу. По відомостям, які я зараз маю, на заводі ім. 25 жовтня від голодівання опухло 13 робітників, в районній лікарні № 2 з 1 січня 33 року з 201 хворих 67 чоловік опухли від голодівання, з них 17 чоловік померли. Тут відсутні відомості по інших лікарнях та дитячій консультації, крім того, є багато випадків, захворювань, опухань та смертей людей, які не зверталися до лікарів. В більшості по соціальному стану вони з декласованих. Перевіряючи району лікарню, я там застав хворих з набряками - одного колгоспника, одного створака МРК, одного водоноса, одного робітника ліквірного заводу, одного інваліда та 4 чоловіка з арештантських. Я виявив, що лежбідля негайна продуктова допомога не тільки для робітників та службовців, а насамеред для партяктивів міста, який декілька місяців не одержує хліб і купують на базарі макуху, яка коштує понад 30 крб., і навіть в постачанні її з перекри. Для декласованого елементу відкрито Гальдана та майстерню - "Трудодомомога", але ж цього зовсім замало. Я гадаю, що ти вживеш необхідних заходів.

Поляков

ІНФОРМАЦІЯ З ТРИФОН ШІЛКОМ ТА СМНО ТИМЧАСОВО ВИКОНУЮЧОГО ОБОВ'ЯЗКИ ГОЛОВИ НОВО-УКРАЇНСЬКОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМПІСІ РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКОЇ ІНСПЕКЦІЇ ДО ГОЛОВИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМПІСІ РОБІТНИЧО-СЕЛЯНСЬКОЇ ІНСПЕКЦІЇ КОМКА ПРО ВВИЄЗСТВО 15-ТИ РІЧНИМ ВАСИЛЬЧЕНКО СВОЄ СЕСТРИ

Фонд №Р-312, опис №1, спр. №12, арк. 7-8.

Свідчення Жарко Марії Тимофіївни

Архівний відділ
Знаменської міської ради
в Знамені Одеської обл.

Свідчення Жарко Марії Тимофіївни,
[ім'я] [прізвище] [адреса]
про негід. у період Голодомору 1932-1933 року

14 липня 2009 року
На 3 аркушах
Звергати постійно

Архівний відділ
Знаменської міської ради
Фонд 312
Опис 1
Лист од.об. 89

Всеукраїнська акція
"Людяність у нелюдяний час"

Усні свідчення свідка Голодомору
1932-1933 років

Прізвище: **Жарко**

Ім'я: **Марія**

По батькові: **Тимофіївна**

Рік народження: _____

Місце проживання: **м. Ізмаїл,**

Народилася та місце перебування у 1933 р.: село Коломийцево
Сахновчанського району Харківської області

Місце перебування у 1934 р.: **місто Лозова, радгосп «Комуніст»,
Харківська область**

Дата опитування: **14 липня 2009 р**

Виконавець: **Жарко Ігор Вікторович, медпрацівник зош № 6, син
Жарко М. Т.**

Фонд №Р-312, опис №1, спр. 89, арк. 1.

"Пишу, как на исповеди, правду о тех страшных тридцатых годах прошлого столетия, когда был голод. Нам с сестрой исполнилось тогда 8 лет, но мы хорошо помним до сих пор то ощущение голода, который пережили в детстве...

В те годы мы с родителями жили в селе Коломийцево Сахновщанского района Харьковской области. При сельсоветах была создана специальная комиссия, члены которой делали подворные обходы и забирали не только зерно, скот, но все съестное, что было в доме...

Первыми стали умирать дети, а потом уже и взрослые...

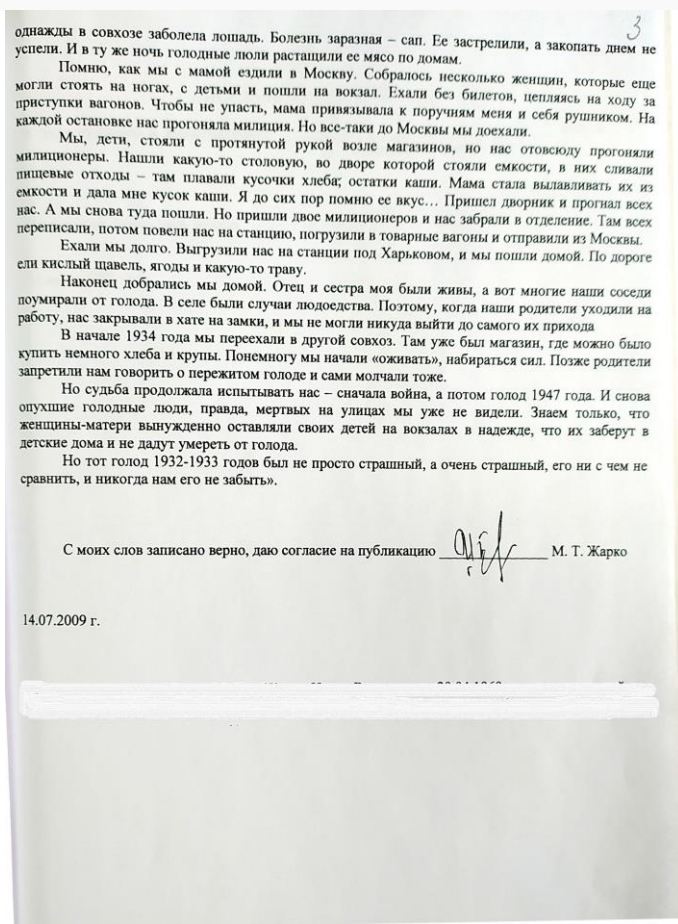
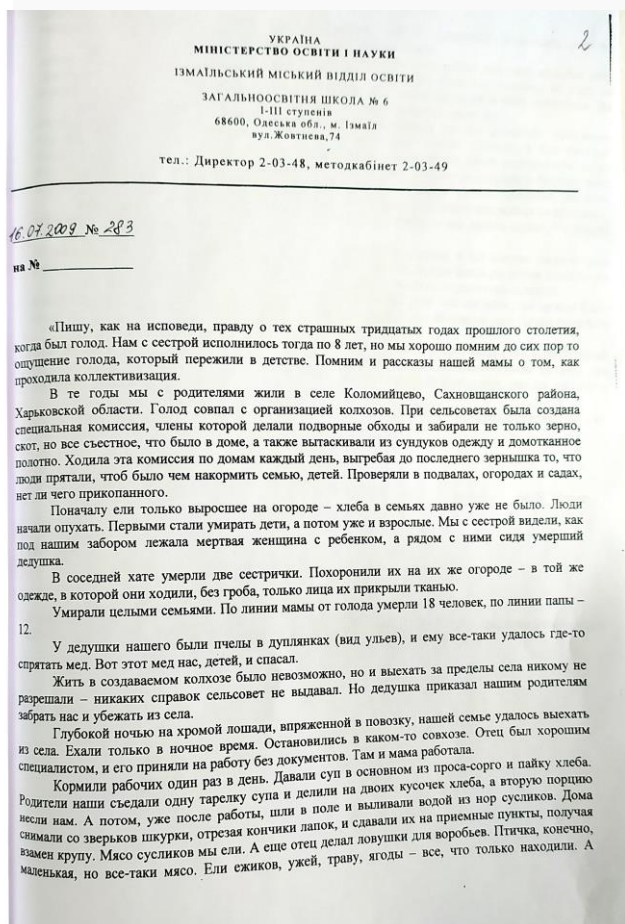
Умирили целыми семьями. По линии мамы от голода умерли 18 человек, по линии папы – 12.

Жить в создаваемом колхозе было невозможно, но и выехать за пределы села никому не разрешали...

Глубокой ночью на хромой лошади, впряженной в повозку нашей семье удалось выехать из села...

В селе были случаи людоедства. Поэтому, когда наши родители уходили на работу, нас закрывали в хате на замки, и мы не могли никуда выйти до самого их прихода...

Голод 1932-1933 годов был не просто страшный, а очень страшный, его ни с чем не сравнить, и никогда нам его не забыть...".

Фонд №Р-312, опис №1, спр. 89, арк. №1-3.

Страшні обставини злочину роблять неможливим встановлення як точної кількості викликаних голодом смертей невинних людей, так і вичерпного поіменного списку жертв.

Унаслідок застосування різних методологій, врахування чи неврахування тих чи інших факторів та даних, втрати від Голодомору коливаються від 3 до 7 млн жертв.

Це не тільки ті, хто загинув через голод, хто вмер через недоїдання. Це і ті люди, які були страчені у спробах вирватися з того голодоморного гетто, яке було створено в сільській місцевості України. Це ті, хто не народився через те, що або жінки не могли виносити це дитя, або це ті, від народження кого просто відмовилася родина, розуміючи, що вони не зможуть зберегти цих дітей.

Регіони європейської частини СРСР, де кількість смертей перевищила кількість народжень у 1933 р.

регіон	місто(тис.)	село(тис.)	всього(тис.)
Українська РСР	-116,6	-1342,4	-1459,0
Північно-Кавказький край	-63,9	-227,1	-291,0
Нижньо-Волзький край	-54,5	-108,6	-163,1
Центральна Чорноземна область	-23,1	-39,2	-62,3
Уральська область	-40,1	5,5	-34,6
Середньо-Волзький край	-29,1	13,7	-15,4
Північний край	-7,1	1,6	-5,5

Фонд №Р-312, опис №1, справа №17, арк. 5.

Якими б не були оцінки вчених, безперечним залишається, що Голодомором винищено мільйони людських життів. А долі мільйонів людей були скалічені. Пережиті жахіття залишили глибоку рану в кількох поколіннях українців. Масовий спротив режиму на більшій території України у 1930-х роках було придушено.

28 листопада 2006 року Верховна Рада України ухвалила закон «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні», яким Голодомор визнаний геноцидом українського народу.

На парламентському рівні Голодомор 1932-1933 років в Україні визнали 16 держав (Естонія, Австралія, Канада, Угорщина, Литва, Грузія, Польща, Перу, Парагвай, Еквадор, Колумбія, Мексика, Латвія, Португалія, США, Чехія); на регіональному (муніципальному) рівні – у 9 державах (Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Іспанія, Італія, Канада, Португалія, США), на доктринальному рівні – Святий Престол.

Окрім того, Федеральний сенат Бразилії (одна з двох палат бразильського парламенту) на сесії 26 квітня 2022 року також визнав Голодомор 1932-1933 років в Україні геноцидом українського народу.

Щорічно у четверту суботу листопада вся Україна в скорботі вшановує пам'ять людей, загиблих під час голодомору 1932 – 1933 року.

Отже, московський режим не зумів досягнути своєї головної мети – Україну не було зламане. Підсумком незламності Українського народу стало відновлення незалежності України у 1991 році. А нинішній всенародний опір російській агресії засвідчує, що українці остаточно позбулися страхів, які насаджувався тоталітарним кремлівським режимом та не бажають повторення подібної трагедії.

Голодомор – трагедія, про яку маємо пам'ятати